ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ПРОЦЕДУРИ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ МОБІЛІЗОВАНИХ КОЛІСНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВ[1]

Волчек Р. М., Большаков С. І., Іванов В. Ф., Самострол С. В.

Реферат. Р. М. Волчек, С. І. Большаков, В. Ф. Іванов і С. В. Самострол досліджують організацію внутрішнього контролю за мобілізацією колісних транспортних засобів підприємств на потреби Збройних Сил України та за оцінкою їхньої вартості. Актуальність автори пояснюють тим, що власник має право на відшкодування вартості вилученого майна, а невизначеність щодо виду вартості, особи оцінювача й делегування повноважень створює ризик маніпуляцій базою оцінки та завищення компенсації з бюджету; в актах приймання-передачі натомість часто фігурує балансова чи залишкова вартість. Мета роботи полягає у виявленні проблем процедури мобілізації в умовах воєнного або надзвичайного стану та розробленні рекомендацій щодо запобігання порушенням. Аналітичну базу становлять закони України від 17.05.2012 № 4765-VI про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану, «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», «Про судову експертизу», Національний стандарт № 1, НП(С)БО 7 «Основні засоби» та Методика товарознавчої експертизи та оцінки колісних транспортних засобів, затверджена наказом Мін'юсту і ФДМУ від 24.11.2003 № 142/5/2092. Автори систематизують типові порушення (вилучення неуповноваженими органами, відсутність вартості на дату мобілізації та даних про оцінювача, некоректні терміни на кшталт «реальна вартість») і пропонують три робочі документи для тестування: щодо організаційних засад вилучення, правильності документування примусового відчуження та визначення ліквідаційної вартості. Доведено, що ринкова вартість непридатна через відсутність добровільності угоди, тому оцінювати транспортний засіб на дату мобілізації слід за ліквідаційною вартістю як вартістю вимушеного продажу за п. 7.15 Методики (Сл = С × Кл, коефіцієнт 0,8–0,95 обирають з огляду на технічний стан). Розрахунок проілюстровано на прикладі легкового автомобіля 2013 року випуску. Автори також пропонують законодавчо дозволити заміну незалежного оцінювача судовим експертом, коли оцінювача залучити неможливо. Висновки корисні аудиторам, оцінювачам, судовим експертам-автотоварознавцям і службам внутрішнього контролю військових частин.

Ключові слова: мобілізація, колісний транспортний засіб, внутрішній контроль, оцінка вартості, ліквідаційна вартість, вартість вимушеного продажу, примусове відчуження майна, документування, товарознавча експертиза, воєнний стан.

Internal Control of the Valuation Procedure for Mobilised Wheeled Vehicles of Enterprises

Volchek R. M., Bolshakov S. I., Ivanov V. F., Samostrol S. V.

Abstract. The mobilisation of enterprises' wheeled vehicles for the needs of the Armed Forces of Ukraine entitles owners to compensation, which turns the choice of valuation basis into a matter of budget risk and possible manipulation. R. M. Volchek, S. I. Bolshakov, V. F. Ivanov and S. V. Samostrol examine internal control over the mobilisation procedure and the valuation of mobilised vehicles under martial law. They analyse the Law of Ukraine on the transfer, compulsory alienation or seizure of property under martial law or a state of emergency, the laws on property valuation and on forensic expertise, National Valuation Standard No. 1, the national accounting standard on fixed assets and the

Methodology of Commodity Examination and Valuation of Wheeled Vehicles approved by the joint order of the Ministry of Justice of Ukraine and the State Property Fund of 24 November 2003 No. 142/5/2092. Typical irregularities are identified: seizure by unauthorised bodies, transfer acts stating only book or residual value, missing data on the appraiser and improper valuation terms. Three working documents are proposed for testing the organisational grounds of seizure, the documentation of compulsory alienation and the determination of liquidation value. The authors argue that market value is inapplicable because the transaction is not voluntary, and that a vehicle should be valued at the date of mobilisation at liquidation value, understood as forced-sale value and calculated under clause 7.15 of the Methodology with a coefficient of 0.8 to 0.95 chosen according to technical condition; a worked example for a passenger car is given. They also suggest allowing a forensic expert to replace an independent appraiser when none can be engaged. The findings are relevant to auditors, appraisers, forensic experts and internal control units.

Keywords: mobilisation, wheeled vehicle, internal control, valuation, liquidation value, forced-sale value, compulsory alienation of property, documentation, commodity examination, martial law.

Першоджерело: *Волчек Р. М., Большаков С. І., Іванов В. Ф., Самостров С. В. Внутрішній контроль процедури оцінки вартості мобілізованих колісних транспортних засобів підприємств. Економічний журнал Одеського політехнічного університету. 2023. № 1 (23). С. 60–85. DOI.*[2] *DOI:* ***10.15276/EJ.01.2023.7***[2]*. Реферат оприлюднено в журналі 26.06.2023.*

References

1. Vnutrishnii kontrol protsedury otsinky vartosti mobilizovanykh kolisnykh transportnykh zasobiv pidpryiemstv [Internal Control of the Valuation Procedure for Mobilised Wheeled Vehicles of Enterprises] : referat / Volchek R. M. ta in. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2023. Vol. 8, No. 3 (45). URL: https://expertize-journal.org.ua/shkola-otsenky-bolshakova-si-m-odesa-ukraina/9363-volchek-r-m-bolshakov-s-i-ivanov-v-f-samostrol-s-v-vnutrishnij-kontrol-protseduri-otsinki-vartosti-mobilizovanikh-kolisnikh-transportnikh-zasobiv-pidpriemstva-r-m-volchek-s-i-bolshakov-v-f-ivanov-s-v-samostrol-ekonomichnij-zhurnal-odeskogo-politekhnichnogo-universitetu-2023-1-23 (onovlena versiia vid 06.11.2026). [in Ukrainian].

2. Volchek R. M., Bolshakov S. I., Ivanov V. F., Samostrol S. V. Vnutrishnii kontrol protsedury otsinky vartosti mobilizovanykh kolisnykh transportnykh zasobiv pidpryiemstv [Internal Control of the Valuation Procedure for Mobilised Wheeled Vehicles of Enterprises]. Ekonomichnyi zhurnal Odeskoho politekhnichnoho universytetu. 2023. № 1 (23). S. 60–85. DOI. DOI: https://doi.org/10.15276/EJ.01.2023.7. URL: https://doi.org/10.15276/EJ.01.2023.7 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].